

5. בטיחות, ביטחון ושעת חירום

5.3 ביטחון

5.3-61 נוהלי ביטחון בבתי הספר - אבטחת פנימיית/כפרי נוער

1. כללי

- 1.1 סעיף זה מפרט את סדרי אבטחת המוסד הפנימייתי על פי הנחיות משטרת ישראל ומשרד החינוך ומשלים את הנאמר על אבטחת מוסדות חינוך בסעיפים האחרים.
- 1.2 הסעיף עוסק בעקרונות התכנון והביצוע של אבטחת המוסד הפנימייתי ופעילותו במשך 24 שעות היממה.
- 1.3 הסעיף אינו עוסק בסדרי אבטחת המוסד כיישוב בעת מלחמה.
- 1.4 הסעיף אינו מתייחס לפעילויות הקשורות באבטחת הרכוש.
- 1.5 כל ההוראות ונוהלי הביטחון בחוזר זה חלים גם על בתי הספר הפנימייתיים.
- 1.6 את כל הנאמר בסעיף זה יש לראות כמסגרת כוללת שיש לפעול לפיה תוך כדי התאמתה לתנאים, לצרכים ולנסיבות של כל מוסד ומוסד. בתכנון האבטחה כל רכז ביטחון בפנימייה רשאי וצריך להוסיף גם נושאים שלא הובאו בסעיף זה.

2. סוגי פנימיית

להלן אפיון הפנימיית לפי חלוקה לארבעה סוגים שונים (אפיון זה אינו מפרט את כלל הפנימיית לגוניהן השונים, אלא את העיקריות שבהן):

2.1 בתי ספר חקלאיים פנימייתיים

- 2.1.1 מוסדות אלו נמצאים, רובם ככולם, במגזר הכפרי. רובם מוגדרים כיישובי הגמ"ר (התגוננות מרחבית), על כל המשתמע מכך, והם כפופים מבחינה ביטחונית לגורמי הביטחון האחראים בשטח (משמר הגבול וצה"ל) הן בביטחון השוטף והן לעת חירום.
- 2.1.2 במוסדות אלו קיימים –
 - מבני בתי הספר;
 - מבני המגורים (הפנימיית) של התלמידים;
 - מבני המגורים של המשפחות;
 - מבני משק ומבני שירות שונים;
 - שטחים חקלאיים שונים (מטעים, כרמים, גידולי ירק, פלחה וכו').

2.2 בתי ספר פנימייתיים מחוץ לתחום היישוב

- 2.2.1 מוסדות אלו נמצאים בעיקר במגזר הכפרי, אולם קיימים מוסדות כאלו גם במגזר העירוני, והמאפיין אותם הוא היותם יחידה קומפקטית אחת.
- 2.2.2 במוסדות אלו קיימים –
 - מבני בתי הספר;
 - מבני המגורים של התלמידים;
 - מבני המגורים של המשפחות;

- מבני שירותים שונים.

2.3 בתי ספר פנימייתיים בתחום היישוב

- 2.3.1 מוסדות אלו נמצאים בתחום האזור הבנוי של היישוב (עיר, מועצה מקומית, קיבוץ וכו') או בצמוד ליישוב.
- 2.3.2 רוב המוסדות הם יחידה קומפקטית אחת, הכוללת את מבנה בית הספר, את מגורי התלמידים ואת מבני השירותים השונים.
- 2.3.3 יש מוסדות פנימייתיים בתחום יישוב שאינם יחידה קומפקטית אחת, ובהם מבני בית הספר והפנימיות אינם נמצאים באותו מקום ביישוב.

2.4 פנימיות ללא מוסד חינוך (בית ספר)

במוסדות אלו יש פנימייה, מגורי משפחות ומבני שירותים שונים, והם סמוכים ליישוב או בתוכו, ותלמידיהם לומדים בבתי הספר באזור (בדומה לפנימיות של המפעל להכשרת ילדי ישראל).

3. אבטחת המוסד הפנימייתי

3.1 כללי

- 3.1.1 האחריות ליישום הנחיות משטרת ישראל ומשרד החינוך לאבטחת המוסד הפנימייתי על מרכיביו השונים מוטלת על מנהל הכפר/המוסד.
- 3.1.2 המנהל פועל בכל הנוגע לנושאי אבטחת המוסד הפנימייתי בהתאם להוראות משרדנו ולהנחיית קב"ט הרשות המקומית/ קב"ט המחוז הגיאוגרפי/קב"ט החינוך ההתיישבותי במשרד וגורמי הביטחון המקומיים האחרים (משטרת ישראל, מג"ב וצה"ל).
- 3.1.3 אלה בעלי התפקידים המסייעים למנהל בהפעלת מערך אבטחת המוסד, כל אחד בתחום אחריותו:
- מנהל בית הספר
 - רכז הביטחון, הבטיחות והחירום בבית הספר
 - רכז הביטחון הפנימייתי.
- חובה למנות **רכז ביטחון לפנימייה** מתושבי המקום, שיעבור השתלמות ייעודית במסגרת המינהל לחינוך התיישבותי כהכשרה לקראת התפקיד.
- 3.1.4 במוסדות חינוך פנימייתיים מבודדים, שאינם בתוך יישוב, קיימת אפשרות למינוי רכז ביטחון המוסד (קב"ט) בהיקף משרה שנקבע על ידי המינהל לחינוך התיישבותי.
- 3.1.5 מנהל הכפר יקיים ועדת ביטחון בראשותו, ובה יהיו חברים בעלי התפקידים האלה: מנהל הכפר, רכז הביטחון הפנימייתי, רכז הביטחון בבית הספר ומנהל הפנימייה. תפקידי הוועדה יהיו: תיאום נושאי הביטחון השוטף שבכפר/בפנימייה/בבית הספר; מציאת פתרונות לבעיות הנוצרות בקשר למימוש סוגיות האבטחה השונות בכפר כפי שהן מפורטות בסעיף זה או בפקודות הקבע של הכפר שאושרו על ידי נציגי הביטחון; טיפול בבעיות ביטחון באירועים, בתערובות, באירועי במה וכו'.
- 3.1.6 הפנימיות המפוקחות על ידי משרד החינוך הן באחריות ביטחונית של משטרת ישראל בהנחייתם של קב"טי הרשויות (קב"טי מוסדות החינוך). הקב"ט הרשותי יוודא קיום אבטחה 24 ש' ביממה יאכוף את הימצאותם ואת תקינותם של מרכיבי הביטחון בפנימייה, יאשר את תכניות האבטחה של הפנימייה ויוודא קיום תרגילים בפנימייה. על מנהלי מוסדות החינוך

הפנימייתיים למלא אחר הנחיותיו של קב"ט הרשות בנוגע לסדרי הביטחון הפנימייתיים.

- 3.1.7 מנהל הפנימייה מחויב לוודא שכל עובד המיועד לעבוד בפנימייה, כולל מאבטח קבוע/מחליף/זמני, יציג אישור על היעדר רישום עברות מין ממשטרת ישראל.
- 3.1.8 לא יוצב מאבטח קבוע/זמני/מחליף ללא בדיקה של המנהל/רכז הביטחון על כשירותו כמאבטח מוסדות החינוך, כולל קבלת אישור על היעדר רישום עברות מין.
- 3.1.9 כל מאבטחי הפנימייה יועסקו על ידי חברת האבטחה המספקת שירותים באותה רשות מקומית, גם אם המימון הוא ישירות על ידי הפנימייה. חריגים מהנחיה זו יועסקו באישור קב"ט המינהל לחינוך התיישבותי.
- 3.1.10 האבטחה בפנימייה על ידי מאבטח מוסדות החינוך תתבצע כאשר יש בפנימייה תלמידים, מהתלמיד הראשון ומעלה.

3.2 מטרת האבטחה

שמירה על שלומם, על ביטחונם ועל בטיחותם של תלמידי המוסד ושל האוכלוסייה הבוגרת השוהה והמתגוררת בתוכו, בשטח בית הספר, בחצרותיו, במתקניו, בשטחי החקלאות ובכל אתר שבו מתקיימת פעילות לימודית, חינוכית, חברתית ומשקית.

3.3 כללי האבטחה במוסד

3.3.1 כללי

האבטחה במוסד הפנימייתי תתבסס על –

- א. מערך אבטחה חמושה של מאבטחי מוסדות החינוך בכל שעות היממה, באותם אתרים ששוהים בהם באותה עת תלמידים, מורים, עובדי המוסד ותושביו;
- ב. מערך אמצעי ביטחון פיזיים וארגוניים, ובכלל זה גדרות, שערים, אמצעי קשר, מערכות כריזה, מוקדי חירום וכו';
- ג. שילוב נושאי נשק במוסד החינוכי בזמן הלימודים, שילוב חלק מהאוכלוסייה הבוגרת המתגוררת במוסד ככיתות כוננות, וכן שילוב נושאי הנשק האלה במערך האבטחה החמושה.

3.3.2 שיטת האבטחה

א. כללי

- אבטחה היקפית של המוסד
- פיקוח ובקרה על הנכנסים למוסד במשך כל היממה
- אבטחת מבני בית הספר בעת שהותם של התלמידים בהם, כמפורט בחוזר זה (תוך התאמתם לצורכי המוסד)
- אבטחת מגורי התלמידים ומגורי המשפחות אבטחת מתקנים שונים אשר התלמידים שוהים בהם (לדוגמה: חדר האוכל, הרפתות, הלולים, החממות וכו')
- אבטחת התלמידים בפעילות שגרתית חקלאית, בעת שהותם בשדות ובמטעים, מחוץ לשטח המגודר.

ב. השיטה

1) אבטחה חמושה

(א) כללי

על פי הנחיית משטרת ישראל יש לקיים מערך אבטחה חמושה של מאבטחי מוסדות החינוך במשך כל שעות היממה על פי תקני אבטחה סדירים ומאושרים, וזאת על סמך ההוראות המפורטות להלן וכן על סמך הנחיות הקב"טים ורשויות הביטחון.

(ב) אבטחת השער

אבטחה בשער הראשי במשך 24 שעות ביממה תיעשה על ידי מאבטח מוסדות החינוך; אלה חובותיו:

- (1) עליו לבדוק את הרכבים הנכנסים לשטח הפנימייה.
- (2) עליו לבדוק את הולכי הרגל הנכנסים לשטח הפנימייה.
- (3) עליו לשמש כוח אדם חמוש לתצפית, להרתעה, להתראה ולאבטחה.
- (4) עליו לשמש מרכז שליטה ובקרה של הפנימייה.

(ג) פטרול לילה

סיור רכוב/רגלי בין השעות 10 בלילה עד 6 בבוקר יעשה על ידי מאבטח אחד. במוסדות פנימייתיים מחוץ ליישוב מתחייב סיור רגלי/רכבי זה נוסף לאבטחה בשער. במוסדות פנימייתיים בתוך היישוב יצא מאבטח השער בלילה לביצוע הסריקות ברחבי הפנימייה תוך הקפדה על נעילת השער בעת הסיור. ביצוע סריקות בתוך שטח הפנימייה יעשה תוך מתן דגש מיוחד לאזור מגורי החניכים.

(ד) מאבטח מוסדות חינוך בבית הספר

- (1) בפנימיות שיש בתחומן בית ספר אזורי יוצב מאבטח נוסף במימון משטרת ישראל בשעות הלימודים הפורמאליות.
- (2) בפנימיות שבהן שער הכניסה לבית הספר הוא גם שער הכניסה לפנימייה יוצב מאבטח הממומן על ידי משטרת ישראל אלא אם קצין האבטחה המשטרתית הורה אחרת.

(ה) כיתת כוננות

בכל פנימייה מחוץ לתחום היישוב תופעל כיתת כוננות מתושבי המקום, וכן תופעל כיתת כוננות של חברת האבטחה במצב חירום, על פי קריאת מצוקה (יש לעגן את קיום כיתת הכוננות הזו בחוזי ההתקשרות עם חברות השמירה).

(ו) אבטחה סביבתית

תקוים אבטחה סביבתית של משטרת ישראל באמצעות ניידות מוסדות החינוך של משטרת ישראל או באמצעות סיורי מג"ב במועצות האזוריות.

3.4 אמצעים טכניים

3.4.1 גדרות

חובה על הבעלות להתקין גדר תקנית מסביב למוסד הפנימייתי על כל מתקניו. בפנימיות שמחוץ לתחום היישוב יש להתקין גם מערכת תאורה היקפית ודרך סיור לרכב.

3.4.2 שערים

- א. למוסד הפנימייתי יהיה שער מרכזי ראשי; מומלץ שער חשמלי תקני בפנימיות מחוץ לשטח המיושב. השימוש בשער החשמלי יתבצע לאורך כל היממה, למעט שעת כניסה ויציאה של המורים והסגל בזמן הלימודים; בזמן זה ייעשה שימוש במחסום עולה/יורד.
- ב. בצמוד לשער המוסד יהיה ביתן שומר.
- ג. בקרבת הביתן, ליד השער המרכזי, יהיה פשפש להולכי רגל. כמו כן יהיו שערים נוספים ביציאות לשטחים חקלאיים (יציאות לעבודה בשדות ויציאות חירום) שייפתחו בעת הצורך.

3.4.3 מערכת כריזה

- א. בבית הספר תהיה מערכת כריזה המתאימה לתקני משרד החינוך במוסד החינוכי.
- ב. במוסד הפנימייתי תהיה מערכת כריזה מרכזית שתיתן מענה לכל שטחי המוסד, ובכלל זה בית הספר, חדר האוכל, מגורי החניכים, מגורי תושבים ועוד. מומלצת התקנת מערכת "חכמה" להפעלה מכמה מוקדים על ידי טלפון חירום.

3.4.4 מערכת קשר

- א. **קשר פנימי**
 - 1) מומלץ שלמוסד הפנימייתי יהיה מערך קשר אלחוטי פנים-מוסדי לקב"ט, לביתן השומר, לשומרים ולרכב הסיור.
 - 2) מערכת הקשר תחובר לרשת קשר של חברת השמירה/המאבטחים.
- ב. **קשר חוץ**
 - 1) מומלץ חיבור מערכת הקשר הפנימית למערכת הקשר של הרשות המקומית (אם קיימת מערכת כזו).
 - 2) במוסדות מחוץ ליישוב העירוני מומלץ לקבל קשר למוקד צבאי/משטרה/ של מג"ב וכו'.
 - 3) לחצני המצוקה במוסד יחוברו לרשת מוקד עירוני/ פרטי/חברת אבטחה לאזעקת חירום.

3.5 נשק במוסדות חינוך

- 3.5.1 מומלץ להקים מחסן נשק (נשק משטרה, צבאי, מוסדי)/"מפעל ראוי" בכל הפנימיות שיש בהן קב"ט או רב"ש (רכז ביטחון שוטף) לצורך חלוקה לעובדים, לעובדי ההוראה ולתושבי הפנימייה בשעת חירום.
- 3.5.2 במוסדות פנימייתים שאין בהם "מפעל ראוי"/מחסן נשק יצייד קב"ט הרשות את כיתת הכוננות במקום בנשק (על פי הנוהל לניפוק נשק לעובדי הוראה, ובכלל זה חימוש, תדרוך, אימון, רענון חד-שנתי וכו').
- 3.5.3 בזמן הלימודים יצוידו המורים/עובדי ההוראה במוסד החינוכי בנשק.

3.5.4 במוסדות פנימייתיים חקלאיים מומלץ לשאת נשק גם בעת יציאה לשטח חקלאי מחוץ לשער המוסד (במצב של הגברת הכוונות כל יציאה מחוץ לשטח המגודר לצורכי העבודה בשטח החקלאי מחייבת אבטחה חמושה).

3.6 תכנית האבטחה בתוך השטח הפנימייתי תכלול את ראשי הפרקים האלה:

- 3.6.1 ריכוז נתונים כללי
- 3.6.2 שיטת האבטחה - עיקרי שיטת האבטחה במקום
- 3.6.3 פירוט שיטת האבטחה
 - א. אבטחה חמושה
 - ב. אמצעים טכניים
 - ג. חימוש
 - ד. טבלת כוחות ומשימות
- 3.6.4 הגדרת מבצעי פעולות האבטחה - "כוחות ומשימות"
- 3.6.5 מאבטחים בשכר
- 3.6.6 מבוגרים תושבי המקום הנושאים נשק
- 3.6.7 תלמידי הכיתות הגבוהות
- 3.6.8 עובדי המוסד, מוריו ומדריכיו
- 3.6.9 כוחות נוספים (צבא, משטרה, מג"ב).
- 3.6.10 סדרי הפיקוח השוטף על מבצעי פעולות האבטחה ועל הכוחות הנוספים
- 3.6.11 נוהלי אבטחה ספציפיים
 - א. סדרי אבטחת בית הספר (לא המוסד כולו) תוך התייחסות לאבטחה פיזית, למאבטחים, לסריקות, לפינוי המוסד וכו', כמפורט בנוהלי הביטחון בחוזר זה, בסעיפים 5.3-57 עד 5.3-61
 - ב. סדרי אבטחת שער בית הספר/שער המוסד: סדרי ביקורת על הנכנסים ברגל וברכב, סדרי כניסת תושבי המוסד אם וכאשר השער נעול (בדרך כלל בשעות הלילה)
 - ג. סדרי האבטחה ושעות האבטחה של מגורי התלמידים
 - ד. סדרי האבטחה של מתקני המוסד השונים בעת שהיית התלמידים בהם
 - ה. סדרי אבטחת התלמידים בשטחים חקלאיים (התלמידים המפוזרים בשטח יעבדו בקבוצות; יש לקיים נוכחות מבוגרים בשטח, רצוי חמושים ומצוידים בקשר, וכן לקיים פיקוח בתדירות גבוהה ככל האפשר על התלמידים)
- 3.6.12 קשר ושליטה
 - א. פירוט אמצעי הקשר הקיימים במוסד
 - (1) קשר טלפוני פנים-ישובי וחיצוני
 - (2) קשר אלחוטי עם גורמי חוץ
 - (3) קשר אלחוטי פנים-מוסדי תוך פירוט (במרשם הקשר) של סוגי המכשירים (סטטי, נייד ונישא), האנשים שמכשירי הקשר נמצאים בידיהם וסדרי הקשר עם היוצאים לפעילות מחוץ למוסד בבתי הספר החקלאיים

- 4) מוקד הקשר בכל שעות היממה, האנשים שאפשר לפנות אליהם בעת הצורך או בעת אירוע (קצין תורן במוסד)
- ב. סדרי הפעלת מערכת הכריזה הסטטית וההפעלה בעת הצורך של מכשירי הכריזה הניידים

3.6.13 צוותי חירום

- א. כיתת כוננות חמושה על בסיס סגל הפנימייה
- ב. עזרה ראשונה, כולל רכב פינוי
- 3.6.14 מחסן הנשק – הסדרים והנהלים להפעלתו ולאחזקת הנשק בשגרה ובחירום
- 3.6.15 הוראות פתיחה באש.

4. נוהל הדיווח על אירוע חירום/חריג בפנימייה

4.1 הגדרה

אירוע חירום/חריג הוא מקרה ביטחוני/בטיחותי/התנהגותי שאירע במוסד חינוכי לתלמיד/למורה/לעובד מוסד חינוכי בשעות הלימודים ולאחריהן – לרבות פעילות חוץ-בית-ספרית וטיולים ופעילות קיץ – אשר חורג מהשגרה, וכן כל מקרה של פציעת תלמיד/עובד מוסד חינוכי שפונה ואושפז בבית חולים ושל היעדרות תלמיד ממוסד החינוך ומביתו.

4.2 דיווח ראשוני-מידי בטלפון

מיד עם היוודע דבר האירוע יועבר על ידי מנהל הפנימייה דוח טלפוני לקב"ט המינהל לחינוך התיישבותי ולמפקח הממונה על הפנימייה. קב"ט המינהל לחינוך התיישבותי ידווח טלפונית לממונה באגף הביטחון, לקב"ט המחוז הרלוונטי ולקב"ט הרשות על פרטי האירוע הידועים לו.

4.3 אלה הפרטים שייכללו בדוח על אירועים ביטחוניים שמעורבים בהם ילדים:

- שם מוסד החינוך
- פרטי האירוע
- הפעולות הראשונות שבוצעו.
- אם יש נפגע יתווספו הפרטים האלה:
 - שם הנפגע
 - כתובתו
 - גילו
 - מוסד החינוך והכיתה שהוא לומד בהם
 - מצבו הרפואי
 - בית החולים שהוא מאושפז בו
 - פרטי ההורים (שמות, מס' טלפון, כתובת וכו').

4.4 דיווח משלים בכתב

מנהל הפנימייה יעביר דוח משלים על גבי הטופס המפורט בנספח לסעיף 5.3-65, "דוח על אירוע חירום חריג", עד 24 שעות מהאירוע לקב"ט המינהל לחינוך התיישבותי ולמפקח הממונה על הפנימייה.

חוזר מנכ"ל תשעג/2(א), כ"ד בתשרי התשע"ג, 10 באוקטובר 2012